

FOI MEMO

Projekt/Project

Sidnr/Page no

1 (4)

Projektnummer/Project no Kund/Customer

A112007

Försvarsdepartementet

FoT-område

Inget FoT-område

Författare/Author

Juuko Alozious

Datum/Date

2020-08-17

Memo nummer/Number

FOI Memo 7249

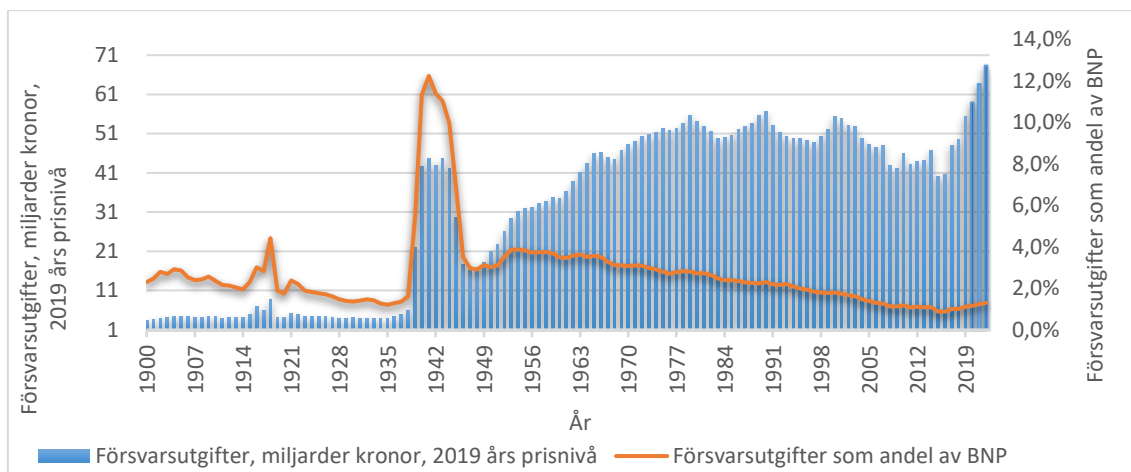
Sveriges försvarsutgifter 1900-2022

Titel/Title
Sveriges försvarsutgifter 1900-2022Memo nummer/Number
FOI Memo 7249

Detta memo syftar till att ge en överblick över Sveriges försvarsutgifter och -budget från 1900 till 2022 enligt uppgifter från Statistiska centralbyrån, Ekonomistyrningsverket och regeringens budgetpropositioner samt att redogöra för den metod och de datakällor som har använts.

Sveriges officiella försvarsutgifter 1900-2019 och budgetprognos 2020-2022.

Figur 1 visar Sveriges försvarsutgifter mellan 1900 och 2022. På vänster y-axel anges försvarsutgifter i miljarder kronor, mätt i fast penningvärde, 2019 års prisnivå. På höger y-axel anges försvarsutgifter som andel av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP). Denna kvot reflekterar den prioritering som staten ger försvaret i förhållande till den övriga samhällsekonomin.

Figur 1: Sveriges officiella försvarsutgifter 1900-2019 och budgetprognos 2020-2022.¹

Figuren visar att i jämförelse den svenska statsmakten gav försvarsutgifter hög prioritet i samband med det första världskriget (1914-1918) och än mer under andra världskriget (1939-1945). Under andra världskriget sköt försvarsutgifterna i höjden, både i absoluta termer och som andel av BNP. I absoluta tal ökade försvarsutgifterna med 645 procent från 1938 till 1943, i 2019 års prisnivå. Försvarsutgifterna som andel av BNP ökade i sin tur från 1,6 procent år 1938 till mellan 10 och 12 procent mellan åren 1941-1944. Mot slutet av andra världskriget började försvarsutgifterna, i både absoluta och relativa tal, att minska för att sedan sjunka drastiskt efter krigets slut. Från 1949 började försvarsutgifterna öka igen och nådde under kalla kriget en nivå som var högre än under andra världskriget. Försvarsutgifterna som andel av BNP ökade däremot inte. Detta kan förklaras med att försvarsutgifterna ökade i samma takt som den ekonomiska tillväxten. Omedelbart efter Berlinmurens fall var försvarsutgifterna relativt stabila, men under 2000-talet minskade de. Försvarsutgifterna som andel av BNP fortsatte däremot med den sjunkande trenden som började redan i mitten av 1960-talet.

Från och med 2015 syns en stabil ökning i de svenska försvarsutgifterna, i både absoluta och relativa tal. I den senaste budgetpropositionen anges att Sveriges försvarsutgifter kommer att öka till 72 miljarder år 2022 i nominell värde, vilket i 2019 års prisnivå skulle motsvara 68 miljarder kronor. I relativa termer skulle Sveriges försvarsutgifter då utgöra 1,3 procent av BNP år 2022 jämfört med 0,9 procent år 2015.

Metod och datakällor

Tidsserien för Sveriges officiella försvarsutgifter har konstruerats med hjälp av statistik hämtad från Statistiska centralbyrån (SCB), Ekonomistyrningsverket (ESV) och regeringens budgetpropositioner. Merparten av statistiken är hämtad från SCB:s dokumentering genom rapporterna Sveriges Officiella Statistik (SOS) för perioden 1900-1911 och Statistisk årsbok för Sverige (SÅS) för perioden

¹ Data från 1996 är metodologiskt inkonsekvent och har därför gjorts om genom att ta medelvärdet för 1995 och 1997. Åren 2020-2022 avser prognoser från regeringens budgetproposition från 2020.

Titel/Title
Sveriges försvarsutgifter 1900-2022Memo nummer/Number
FOI Memo 7249

1912-2004.² I övrigt har tidsserien kompletterats med uppgifter från ESV och regeringens budgetpropositioner. Statistik för åren 1900-2019 avser utfallssiffror. För åren 2020-2022 avser statistiken siffror från regeringens budgetproposition.

I SOS och SÅS rapporteras statistiken för vissa år i form av finans- eller budgetår.³ Detta gäller perioden 1923/1924-1995/1996. För att omvandla finansår till kalenderår har det totala beloppet för varje period⁴ multiplicerats med 0,5 i syfte att få två siffror som ungefär speglar ett halvår för två perioder. För att få ungefärlig statistik som avser ett kalenderår adderades halvåren som tillhör samma år men från olika finansår.⁵

Levnadskostnadsindex/Konsumentprisindex

Olika konsumentprisindex (KPI) har använts för att omräkna försvarsutgifterna till fast penningvärde och på så sätt kunna få en tidsserie som kan jämföras över den studerade perioden. Deflatoren avser ett årligt genomsnitt. För åren 1900-2019 är indexet hämtad från SCB, med 1914 som basår. Indexet räknades sedan om med 2019 som basår. KPI-prognoser för åren 2020-2022 är hämtad från den internationella valutafonden (IMF).

Bruttonationalprodukt (BNP)

BNP-statistiken⁶ har använts i syfte att få ett mått av Sveriges försvarsutgifter i förhållande till den totala ekonomin. För åren 1950-2019 är denna statistik hämtad från SCB. SCB:s BNP-statistik innefattar inte åren före 1950. För åren 1900-1949 är denna statistik därmed hämtad från Edvinsson (2014). Statistiken för åren 2020-2022 är hämtad från IMF:s prognoser från oktober 2019. BNP-prognoserna har inte anpassats till senaste prognoser, som indikerar en betydligt lägre tillväxttakt, till följd av det nya coronavirusets utbrott och den omfattande osäkerheten som råder.

Källor

Edvinsson, Rodney (2014). "The Gross Domestic Product of Sweden within present borders, 1620-2012", i *Historical Monetary and Financial Statistics for Sweden, Volume II: House Prices, Stock Returns, National Accounts, and the Riksbank Balance Sheet, 1620-2012* (red. Edvinsson Rodney, Jacobson Tor och Waldenström, Daniel), Sveriges Riksbank och Ekerlids.

<https://www.riksbank.se/sv/om-riksbanken/riksbankens-uppdrag/forskning/historisk-monetar-statistik-for-sverige/volume-ii-house-prices-stock-returns-national-accounts-and-the-riksbank-balance-sheet-16202012/> (Hämtad 26 mars 2020).

ESV (2020). "Utfallet för statens budget – del av ESV:s underlag till årsredovisning för staten 2019." Bilaga 2, s.4. <https://www.esv.se/publicerat/publikationer/2020/utfallet-for-statens-budget-2019/> (Hämtad 25 mars 2020).

ESV (2019). "Tidsserier, statens budget m.m. 2018 - Tabeller för Tidsserier, statens budget m.m. 2018." Serien hittas i Excelfil 15.2. <https://www.esv.se/publicerat/publikationer/2019/tidsserier-statens-budget-m.m.-2018/> (Hämtad 25 mars 2020).

IMF (2019). "World Economic Outlook Database - Gross domestic product, current prices, National currency." Oktober 2019.

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/02/weodata/weoselser.aspx?c=144&t=1> (Hämtad 26 mars 2020).

² Förutom för åren 1995 (ESV), 1996 (medelvärde av 1995 och 1997) och 2000 (regeringens budgetproposition). För 1995/1996 och 2000 anges inga utfallssiffror i SÅS.

³ Dvs. en period som omfattar två olika år.

⁴ Förutom 1995/1996 då det saknas en utfallsredovisning för perioden.

⁵ Kalenderårsdata beräknas på antagandet av en jämn utgiftsnivå under hela finansåret.

⁶ I enkla termer syftar BNP till värdet av alla varor och tjänster som produceras inom ett land under en tidsperiod, vanligen ett år eller ett kvartal. I detta memo används årlig BNP.

Titel/Title
Sveriges försvarsutgifter 1900-2022

Memo nummer/Number
FOI Memo 7249

IMF (2019). "World Economic Outlook Database - Inflation, average consumer prices, Index." Oktober 2019.

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/02/weodata/weoselser.aspx?c=144&t=1> (Hämtad 26 mars 2020).

Prop. 2019/20:1. *Budgetpropositionen för 2020, Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap*. Finansdepartementet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2019/09/prop.-2019201/> (Hämtad 10 juni 2020).

SCB (2020). "Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar - Nyckeltal för Sverige." Senast uppdaterad 29 maj 2020. <http://www.scb.se/nr0103> (Hämtad 26 mars 2020).

SCB (u.å.). "Sveriges officiella statistik i sammandrag 1870-1913." Senast uppdaterad 3 juni 2019. <https://www.scb.se/hitta-statistik/aldre-statistik/innehall/annan-historisk-statistik/sveriges-officiella-statistik-i-sammandrag-18701913/> (Hämtad 26 mars 2020). Sedan bläddring i länken: "Digitaliserade publikationer i denna serie."

SCB (u.å.). "BNP från användningssidan, försörjningsbalans, aggregerad, löpande priser, mnkr efter användning och år." Senast uppdaterad 29 maj 2020. http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__NR__NR0103__NR0103E/NR0103T01BNAr/ (Hämtad 10 juni 2020).

SCB (u.å.). "Statistisk årsbok för Sverige 1914-2014." Senast uppdaterad 22 maj 2019. <https://www.scb.se/hitta-statistik/aldre-statistik/innehall/statistisk-arsbok-1914-2014/> (Hämtad 26 mars 2020).

SCB (u.å.). "Levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830-." Senast uppdaterad 13 maj 2020. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/priser-och-konsumtion/konsumentprisindex/konsumentprisindex-kpi/pong/tabell-och-diagram/konsumentprisindex-kpi/kpi-historiska-tal-1830/> (Hämtad 24 mars 2020).